

FYLKESMANNEN I FINNMARK

FINNMÁRKKU FYLKKÁMANNI

Norges vassdrag- og energidirektorat

nve@nve.no

Deres ref
200903199-15

Deres dato
24.04.2014

Vår ref
Sak 2014/497
Ark 563

Vår dato
08.08.2014

Saksbehandler/direkte telefon: Jostein Fløgstad - 78 95 03 66

Fylkesmannens uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Indre Erdal kraftverk i Kvalsund kommune - Finnmark Kraft AS

Viser til søknad fra Finnmark Kraft AS, datert 24. april 2014.

Saken gjelder:

Finnmark kraft AS søker om konsesjon for bygging av Indre Erdal kraftverk i Kvalsund kommune.

Beskrivelse av tiltaket

Indre Erdal kraftverk vil utnytte vannføringen fra et felt på 27,8 km² i Kvalsund kommune. Kraftverket vil utnytte et fall på om lag 108 meter, med et inntak fra kote 112 over en strekning på ca. 1350 meter ned til kraftstasjonen ved kote 4, ved utløpet til Repparfjorden.

Indre Erdal kraftverk får en installasjon på 2,4 MW, og vil gi en årlig gjennomsnittlig produksjon på 5,9 GWh.

Anlegget bygges med inntaksmagasin i elva uten reguleringsmulighet. Vannet ledes videre i en nedgravd rørgate ned til kraftstasjonen. Det vil gå en anleggsvei fra fylkesveien og opp dalen, langs rørgata. Anleggsveien vil i stor grad følge et gammelt kjørespor oppover dalen.

Tiltaket medfører redusert vannføring langs en om lag 1600 meter lang elvestrekning. Med tanke på estetiske og biologiske hensyn av vassdraget, planlegges det å slippe 224 l/s minstevannføring om sommeren og 56 l/s om vinteren.

Dagens situasjon og eksisterende inngrep

Vassdraget er ikke omfattet av verneplan for vassdrag og er ikke et nasjonalt laksevassdrag. Området er ikke omfattet av vern etter naturmangfoldloven. Det ligger et vernet naturminne rett i nærheten med formål om å bevare et område med klare hevede bergterrasser. En utbygging vil ikke berøre naturminnet.

Fylkevei 132 går langs nordsiden av Repparfjorden utover til Klubbukt. Det er et sandtak, to hytter og en gård i området der veien krysser elva. Oppover i dalen er det relativt få fysiske inngrep. Det går en kjerrevei oppover dalen på østsiden av elva. Området har vært brukt til utmarksbeite for sau, geit, kyr og hest i mange år, men nå er det kun rein som bruker området. Det går høgspenlinje fram til en trafostasjon like nord for brua. Høgspenlinja fra Skaidi og ut til Klubbukt følger i stor grad fylkesveien utover fjorden.

Lovverk og vurderingsgrunnlag

Fylkesmannens vil gjennom uttalelser i slike saker påse at alle relevante miljøfaglige og reindriftsfaglige aspekter er belyst tilstrekkelig i samsvar med gjeldende lovverk og retningslinjer. I den enkelte sak må det foretas en avveining mellom disse interessene og energipolitiske hensyn.

Naturmangfoldloven

Naturmangfold setter rammene for forvaltning av norsk natur. Loven har to overordnede forvaltningsmål om at alle naturtyper, økosystemer og arter skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, jf. § 4 og 5.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet som berører natur, jf. § 7. Det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Manglende vurdering etter naturmangfoldlovens alminnelige bestemmelser er å anse som saksbehandlingsfeil, på lik linje med brudd på § 17 i forvaltningsloven "forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt.

Tiltaket må også veies opp i mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14

Vannforskriften

Vannforskriften setter rammen for forvaltning av vann i Norge. Vannforskriften har som mål at alt overflatevann skal minst ha god økologisk og god kjemiske tilstand og at grunnvann skal minst ha god kjemisk og kvantitativ tilstand, jf. § 4 og 6.

Nye fysiske inngrep, som vannkraft, vannuttak og veibygging, kan tillates selv om det medfører at miljømålene ikke nås, dersom samfunnsnyttene er større enn tap av miljøkvalitet, jf. § 12. Det forventes imidlertid at man strekker seg langt for å begrense negativ utvikling. Det kan imidlertid ikke gis tillatelse til forurensning som vil gi dårligere enn god tilstand.

Ved inngrep i vann er dokumentasjon og vurdering av tiltaket etter vannforskriften § 12 en sentral del av kravet til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldlovens § 8. Før det kan gis tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep må man derfor dokumentere eller sannsynliggjøre tilstanden i vannforekomsten(e) før inngrepet, samt sannsynliggjøre hvilke effekter man kan forvente at inngrepet vil medføre og om hvorvidt vannforekomsten(e) vil endre tilstand som følge av inngrepet.

Dersom vurderingene viser at det er usikkerhet i forhold til dagens tilstand eller hvilke konsekvenser et tiltak vil ha, vil denne usikkerheten kunne være grunnlag for avslag etter *føre-var-prinsippet*, jf. naturmangfoldlovens § 9, eller gi grunnlag for krav om sterkere avbøtende tiltak.

Landskapseffeter og inngrepsfri natur

Målet om å bevare inngrepsfri natur er uttrykt i flere stortingsmeldinger. Blant annet i St.meld. nr. 17 (1998-99) "*Verdiskaping og miljø – muligheter i skogsektoren*", nr. 39 (2000-2001) "*Friluftsliv*", nr. 42 (2000-2001) "*Biologisk mangfold*", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006-2007) "*Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*". I Prp. 1 S (2010-2011) Miljøverndepartementet går det klart fram at inngrepsfrie naturområder som er igjen, skal tas vare på. Den nye regjeringen har imidlertid gjennom sin politiske plattform (Sundvollen-erklæringen) signalisert at regjeringen vil utvikle «inngrepsfrie naturområder» (INON) som verktøy i arealpolitikken.

Utbygging av vannkraft vil i de aller fleste tilfeller medføre en reduksjon i inngrepsfri natur. Ved en vurdering av landskapseffektene og tap av inngrepsfrie områder må man vurdere områdets landskapsmessige verdier. Her er områdets størrelse og «storslåthet» samt omfanget av andre inngrep avgjørende. Store områder uten inngrep i hele transektet fra kyst til fjell vil i en slik sammenheng ha stor verdi.

Reindrift

Reindriften er en arealavhengig næring, og sikring av reindriftas arealer er forankret i flere sentrale lovverk. Formålsparagrafene til Reindriftsloven, Finnmarksloven og Naturmangfoldloven har formuleringer som understreker viktigheten av å ivareta reindriftas arealbehov. I Prop. 108 S (2013–2014) (Reindriftsavtalen 2014/2015, og endringer i statsbudsjettet 2014 m.m.) fra Landbruks- og matdepartementet fremgår det at utfordringen med å sikre nødvendige arealer for å opprettholde en bærekraftig reindrift vil øke. Tilgang til arealer er en avgjørende forutsetning for at næringen skal kunne fortsette med sin tradisjonelle driftsform. Departementet vil derfor fortsatt prioritere innsatsen på dette området.

Fornybar energi og forsyningssikkerhet

Fornybar energi er en viktig del av Norges miljø- og klimapolitikk. I den politiske plattformen for Solbergregjeringen (Sundvollen-erklæringen) ønsker regjeringen at Norge skal være en foregangsnasjon innen miljøvennlig energibruk og produksjon, både innen vannkraft, vindkraft, bioenergi og andre fornybare energiformer. Regjeringen vil føre en offensiv klimapolitikk og forsterke klimaforliket ved blant annet å øke fornybar kraftproduksjon i Norge. Videre vil regjeringen styrke forsyningssikkerheten og øke robustheten i kraftleveransene i Norge, samt bygge ut tilstrekkelig nettkapasitet over hele landet.

Fylkesmannens vurdering

Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper

Langs rørgata er det for det meste skog og heivegetasjon. I de øvre delene er det åpne områder dominert av krekling, blåbær, blokkebær og smyle. Artsmangfoldet er lavt og trivielt. Lengere nede er det bjørkeskog med middels kontinuitet. Skogen bærer tydelig preg av å ha vært beitet i en årrekke, og har et feltsjikt som over store deler er dominert av urter. Erdalselva går gjennom en elvekløft og en trang dal, men de vurderes ikke å være av stor verdi.

Utredningen har ikke påvist prioriterte naturtyper som bør avgrenses.

Det er lite potensiale for rødlistede arter i området. Det er et basefattig område med få eller ingen habitater som gir potensiale for rødlistede arter av karplanter, moser, sopp eller lav.

For «Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper» anser vi at området har liten til middels verdi, og at utbyggingen vil ha små negative konsekvenser.

Dyre- og fugleliv

Området har de vanlige artene som er representativ for regionen. Av rovdyr finnes det jerv, og med innslag av gaupe. Etter vår vurdering vil en utbygging ha liten betydning for disse artene. Elg kan nok forekomme, men området er neppe noe viktig habitat. Det er ikke registrert oter, men elva egner seg som jaktområde for arten. Det ble påvist dvergfolk under befaringen, og det forekommer sannsynligvis både kongeørn, havørn og jaktfalk i området.

For «Dyre- og fugleliv» anser vi at området har liten til middels verdi, og at en utbygging vil ha små negative konsekvenser.

Fisk og ferskvannsf fauna

Erdalselva er i dag vurdert å være i svært god tilstand (naturtilstand) etter kriteriene i vannforskriften, på bakgrunn av at det ikke finnes kjente inngrep/ påvirkninger i området.

Vi er ikke kjent med tidligere undersøkelser av anadrom fisk i Erdalselva. Denne utredningen anser imidlertid forholdene for anadromi som gode. Det ble funnet normal tetthet av ørret i elva, samt en sjørørret. Gyte og oppvekstmulighetene ble ansett som gode. Utredningen avdekker ikke hvor stor andel av bestanden som vandrer til sjøen. Etter vår vurdering er det sannsynligvis en svært liten bestand av sjørørret i elva, og uten betydning sammenliknet med andre større vassdrag i området. Sjørørreten i elva kan også ha opphav i nærliggende vassdrag som Repparfjordelva, og det kan stilles spørsmål om Erdalselva har en egen bestand.

Elva er for øvrig stri og det foreligger et vandingshinder for fisk om lag 1 km fra munningen. Den potensielle strekningen som er tilgjengelig for anadrom laksefisk er forholdsvis kort. Vi er ikke kjent med at det er noen fiskeinteresser i elva. Etter vår vurdering har vassdraget liten til middels verdi for fisk.

Små bestander er imidlertid sårbare for påvirkninger. Sterkt redusert vannføring vil påvirke forholdene for fisken. I en såpass stri elv er det usikkert om det vil være tilstrekkelig med tilgjengelig habitat igjen. Ørretbestanden vil bli sterkt redusert, og det er usikkert om det vil være mulig for sjørørret og fortsatt benytte vassdraget.

Vi forventer ikke at Erdalselva vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand ved en utbygging. Tilstrekkelig minstevannføring vil avbøte de negative konsekvensene, og vi kan ikke utelukke at det kan det være mulig å oppnå god tilstand. Bygging av terskler kan være positivt for å opprettholde vannspeilet i områder av elva, og kan sikre leveområder for ørret i elva.

Det er ikke registrert forekomster av ål eller elvemusling, og vassdraget forventes ikke å ha verdi for disse artene.

For «Fisk og ferskvannsf fauna» anser vi Erdalselva å være av liten til middels verdi. Konsekvensene for fisken i elva er imidlertid stor. Vi forventer at ikke at elva vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand ved en utbygging, men utelukker at det kan være mulig. Ettersom vi anser elva å ha forholdsvis liten verdi for fisk, mener vi konsekvensene av en utbygging vil være akseptable selv om god miljøtilstand ikke

oppnås. Vi overlater til NVE å fastsette minstevannføring etter erfaring med slike saker. Det bør vurderes å sette krav om bygging av terskler av hensyn til ørretbestanden.

Reindrift

Prosjektet ligger i reinbeitedistrikt 21 Gearretnjarga. Det aktuelle området benyttes som kalvingsland og sommerbeite. Utbyggingen vil medføre permanent tap av en del beite som følge av regulering av inntaksmagasin, midlertidig tap av beite langs rørledningstraseen og forstyrrelser i anleggsperioden og som følge av økt ferdsel og aktivitet i ettertid. Store forstyrrelser kan medføre langvarige uunnvikeleseffekter.

For «Reindrift» anser vi at en utbygging kan medføre store konsekvenser, men ikke av et slikt omfang at vi vil fraråde en utbygging.

De negative virkningene for reindriften kan reduseres betydelig gjennom avbøtende tiltak.

- 1) Anleggsarbeidene knyttet til inntaksdam og rørledning må foregå på høsten etter nærmere avtale med reinbeitedistriktet.
- 2) Områder berørt av anleggsarbeid skal behandles på en slik måte at revegetering kan skje så raskt som mulig. Vegetasjonsdekket skal skrelles av og tas vare på og legges ut i rørledningstraseen før tilsåing.
- 3) Permanent kjørespor opp til inntaksmagasinet skal stenges av fysisk.

Landskapseffekter og inngrepsfri natur

Det omsøkte tiltaket vil medføre en reduksjon i inngrepsfri natur. Inngrepene vil først og fremst være knyttet til anleggsveien, rørgata og inntaksområdet. Det er ikke planlagt regulering. Området langs Erdalselva fremstår som naturskjønt, og inngrepene vil helt klart sette spor i terrenget. Sterkt redusert vannføring vil minske opplevelsesverdien av landskapet.

For «Landskapseffekter og inngrepsfri natur» vil tiltaket helt klart ha negative effekter. Vi anser imidlertid ikke de negative konsekvensene som så store at det vil være grunnlag for en frarådning. For å minske negative effekter må det settes krav om revegetering og minstevannføring.

Marine ressurser og verdier

Tiltaket vil ikke påvirke marine ressurser og verdier.

Forurensning

Vi kan ikke se at tiltaket vil ha forurensende effekt utover noe nedslamming i anleggsperioden.

Forsyningssikkerhet og beredskap

I et samfunnssikkerhets – og beredskapsperspektiv fremstår det som positivt at det tas initiativ til utbygging av småkraftverk for å styrke kraftoppdekningen i fylket.

Det er store variasjoner i kraftbalansen i Nord-Norge og mellom forskjellige områder internt i denne regionen. I Statnett sin nettviklingsplan 2013 fremgår det at *“I Finnmark svinger det fra stort kraftoverskudd sommerstid til et like stort underskudd vinterstid. Dette påvirker også Troms, fordi ubalansene i Finnmark øker belastningen på nettet lenger sør.”*

Dette underbygger et generelt behov for økt kraftproduksjon i fylket som kan bidra til å redusere underskuddet på vinteren og bidra til styrket forsyningssikkerhet generelt og i Finnmark spesielt. Dette forutsetter at det er kapasitet i eksisterende linjenett. Søker har i de enkelte saker vært i kontakt med netteier og fått bekreftet at det er ledig kapasitet i nettet.

Fylkesmannen arbeider nå med uttalelse til 6 småkraftverk i Alta, Kvalsund og Loppa kommune. I konsesjonssøknadene er det gjennomgående små mengder kraft som forventes produsert, med unntak av Korselva i Kvalsund kommune. En utbygging av Korselva vil kunne være et bra bidrag til styrket kraftoppdekning i Finnmark. Med en gjennomsnittlig årlig kraftproduksjon på 25 GWh er det opplyst at dette vil tilsvare forbruket til ca. 1250 husstander. For de øvrige ligger årlig middelproduksjon fra 8,3 til 4,0 GWh.

I forhold til samfunnssikkerhet er det viktig at kraftoppdekningen på vinteren blir bedre i og med at det er på denne årstiden vi har et betydelig underskudd.

For de fleste av de omsøkte kraftverkene vil vinterproduksjonen være beskjeden og for et par nærmest fraværende. Til sammen vil de omsøkte kraftverkene produsere 14 GWh om vinteren.

Antall GWh ved vinterproduksjon:

Korselva	6,7 GWh
Tverrfjordelva	0,9 GWh
Indre Erdal	1,6 GWh
Hamnaelva	0,7 GWh
Stjernevatn	3,1 GWh
Kjerringelva	1,0 GWh

En utbygging av kraftverkene vil samlet eller hver for seg være et positivt bidrag for å redusere kraftunderskuddet på vinteren. Det omsøkte Indre Erdal kraftverk har en viss produksjon sammenliknet med noen av de andre prosjektene.

For «Forsyningssikkerhet og beredskap» anser vi en utbygging som svært positivt.

Konklusjon

For «Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper» samt for «Dyre- og fugleliv anser vi at området har liten til middels verdi, og at utbyggingen vil ha små negative konsekvenser. For «Fisk og ferskvannsf fauna» anser vi Erdalselva å være av liten til middels verdi. Vi forventer at ikke at elva vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand ved en utbygging, men utelukker at det kan være mulig. Vi anser at konsekvensene av en utbygging vil være akseptable selv om god miljøtilstand ikke oppnås.

For «Reindrift» anser vi at en utbygging kan medføre store konsekvenser, men ikke av et slikt omfang at vi vil fraråde en utbygging. For «Landskapseffekter og inngrepsfri natur» vil tiltaket helt klart ha negative effekter. Vi anser imidlertid ikke de negative konsekvensene som så store at det vil være grunnlag for en frarådning.

For «Forsyningssikkerhet og beredskap» anser vi en utbygging som positivt.

Etter en samlet vurdering anser vi fordelene ved en utbygging som større enn ulempene, og det vil ikke være grunnlag for å gå i mot en utbygging.

Dersom det gis konsesjon til utbyggingen, har Fylkesmannen følgende krav/merknader:

- Det må sikres tilstrekkelig med minstevannføring i Erdalselva. Vi overlater til NVE å fastsette minstevannføring etter erfaring med slike saker.
- Det må lages plan for bygging av terskler. Planen må avdekke om og i tilfellet hvor tersklene bør plasseres. Tersklene må være på plass før kraftverket settes i drift.
- Områder berørt av anleggsarbeid skal behandles på en slik måte at revegetering kan skje så raskt som mulig. Vegetasjonsdekket skal skrelles av og tas vare på og legges ut i rørledningstraseen før tilsåing.
- Anleggsarbeidene knyttet til inntaksdam og rørledning må foregå på høsten etter nærmere avtale med reinbeitedistriktet.
- Permanent kjørespor opp til inntaksmagasinet skal stenges av fysisk.

Med hilsen

Gunnar Kjønnøy
fylkesmann

Jostein Fløgstad
fung. miljøvernssjef

Kopi til:

Kvalsund kommune	servicekontoret@kvalsund.kommune.no
Finnmarkseiendommen	post@fefo.no
Miljødirektoratet	post@miljodir.no
Finnmark fylkeskommune	postmottak@ffk.no
Finnmark kraft AS	Pb. 1500

9506 ALTA